

XIV. ХИЕРОНИМ

Хиероним, известен още като Евсевий Хиероним или Евсевий Софроний Хиероним, е един от най-образованите раннохристиянски писатели. Роден бил около 340 г. в разрушения през 377 г. от готите град Стридон в Далмация. Произхождал от богато християнско семейство. Учил се в Рим и в други градове на Италия. Посетил Галия, пътувал през Балканския полуостров и Мала Азия на път за Палестина, където бил няколко пъти. Живял на разни места на Изток — Константинопол, Антиохия, Витлеем, Александрия. Починал на 30 септември 420 г.

Хиероним оставил голямо литературно наследство. Най-известен е с превода си на Библията на латински език — така наречената *Vulgata*. Освен това написал: *Adversus Iovinianum libri II*, *Liber de viris illustribus sive de scriptoribus ecclesiasticis*, *Liber nominum locorum ex actis* (приписвана на Хиероним), *Commentariorum in Sophoniam prophetam liber*. Издал с интерпретации и допълнения хрониката на Евсевий — *Eusebii chronicon, interprete S. Hieronymo*, а написал и много писма, и редица други произведения.

За хрониката и някои други свои произведения Хиероним черпил сведения от съчиненията на Светоний, Киприан, Тертулиан, Анонимен хронограф от 354 г., Евтропий и др.

Известията на Хиероним за историята на българските земи се отнасят до събития от разнообразен характер: готски и други варварски нахлувания през последните десетилетия на IV в. в Балканските земи, разрушения и ограбвания, извършени там, разпространение на християнството в тия земи и сред варварите, имена на епископи, сведения за отделни селища и провинции и др.

ИЗДАНИЯ: Съчиненията на Хиероним са издадени изцяло у Migne, PL, XXII—XXX. Дадените тук откъси са направени по това издание. Хрониката е издадена още от *Rudolf Helm*, *Eusebius, Werke, Siebenter Band, Die Chronik des Hieronymus*, Berlin 1956. Откъсите от хрониката са направени по това издание.

КНИЖНИНА: *Lietzmann*, Hieronymus, PWRE, VIII, кол. 1565—1581. — *W. S. Teuffel's Geschichte der römischen Literatur*, bearbeitet von W. Kroll und F. Skutsch, III, VI Aufl., Leipzig-Berlin 1913, стр. 328—343. — *J. Zeiller*, *Les origines chrétiennes dans les provinces danubiennes de l'Empire Romain*, Paris 1918. — *A. Alföldi*, *Der Untergang der Römerherrschaft in Pannonien*, I, Berlin und Leipzig 1924.

EUSEBII HIERONYMI

ЕВСЕВИЙ ХИЕРОНИМ

A. EPISTOLAE

А. ПИСМА

1. *Hieronimus Thracias pervadit*1. *Пътуване на Хиероним през Тракия*

III, 3. Tandem in incerto peregrinationis erranti, cum me Thracia, Pontus, atque Bithynia, totumque Galatiae et Cappadociae iter, et fervido Cilicum terra fregisset aestu, Syria mihi velut fidissimus naufrago portus occurrit. (t. XXII, 10, col. 333).

III, 3. Скитайки при едно несигурно пътуване, след като бях сломен от Тракия, Понт¹, Витиния¹, от пътя през цяла Галатия¹ и Кападокия¹ и от нетърпимите горещини на Киликийската земя², най-после стигнах до Сирия² като корабкрушенец в спасително пристанище.

2. *De Bessorum conversione*2. *За покръстването на бесите*

LX, 4. Nunc vero passionem Christi, et resurrectionem eius, cunctarum gentium et voces et litterae sonant. Taceo de Hebraeis, Graecis, et Latinis, quas nationes fidei suae in Crucis titulo Dominus dedicavit. Immortalem animam et post dissolutionem corporis subsistentem, quod Pythagoras somniavit, Democritus non credidit, in consolationem damnationis suae Socrates disputavit in carcere, Indus, Persa, Gothus, Aegyptius philosophantur. Bessorum feritas, et pellitorum turba populorum, qui mortuorum quondam inferiis homines immolabant, stridorem suum in dulce Crucis fregerunt melos, et totius mundi una vox Christus est. (t. XXII, 334, col. 591—592).

LX, 4. Сега обаче всички народи говорят и пишат за страданията и възкресението на Христа. Аз премълчавам за евреите, гърците и латинците, тези народи, които господ посвети в своята вяра чрез надписа на кръста. Индиецът, персиецът, готът, египтянинът размишляват върху безсмъртието на душата, която остава да съществува и след смъртта на тялото, за което Питагор³ е мислел, в което Демокрит⁴ не вярвал и което Сократ⁵ разисквал в затвора за утешение, когато бил осъден. Дивите беси⁶ и много народи облечени в кожи, които някога принасяха хора като жертва в чест на умрелите, превърнаха своето съскане в сладка песен на кръста и сега целият свят говори само за Христос.

3. *De Valentis in Thracia interitu*3. *За смъртта на Валент в Тракия*

LX, 15. Valentinianus vastato genitali solo, et inultam patriam derelinquens, vomitu sanguinis extinctus est. Huius german-

LX, 15. Валентиниан⁷, след като била опустошена родната му земя, умрял от кръвоизлияние и оставил отечеството си неотмъстено. Неговият брат

¹ Витиния — римска провинция в северозападния ъгъл на М. Азия. Вж. стр. 79 бел. 1 за Понт, Галатия и Кападокия вж. стр. 226, бел. 10. ² За Киликия и Сирия вж. стр. 226, бел. 6. ³ Питагор (около 570—496 г. пр. н. е.), гръцки философ и учен, роден в Самос, който е живял във Велика Гърция, дн. Южна Италия. Той проповядвал схващането за метемпсихозата, т. е. че душата след смъртта продължавала да живее, като се пренасяла в различни тела както на хора, така и на животни. ⁴ Демокрит (около 460—370 г. пр. н. е.), гръцки философ-материалист от тракийския град Абдера, който схващал битието като обективно съществуваща реалност — материална субстанция, състояща се от материални частици атоми. Демокрит бил представител на древната атомистика. Като материалист той отричал ролята на душата. ⁵ Сократ (около 470—399, пр. н. е.), гръцки философ. В случая се имат пред вид беседите на Сократ с приятелите му през 399 г. Предава се, че тия беседи той водел в затвора, когато бил осъден на смърт и очаквал изпълнението на присъдата. Част от тези беседи са увековечени от Платон в диалога „Федон“. ⁶ За християнизиранието на тракийското племе беси вж. тук у *Павлин Нолански*. ⁷ Валентиниан I, римски император (364—375.) Казва се, че оставил отечеството си неотмъстено, защото умрял в крепостта Бригецион, Панония (вж. стр. 111, бел. 1), когато последната била опустошена от квади и сармати и той бил на поход срещу тях.

nus Valens, Gothico bello victus in Thracia, eundem locum et mortis habuit, et sepulcri. (t. XXII 343, col. 599).

4. *De Illyrici Thraciarumque vastatione*

LX, 16. Horret animus temporum nostrorum ruinas persequi. Viginti et eo amplius anni sunt, quod inter Constantinopolim, et alpes Iulias, quotidie Romanus sanguis effunditur. Scythiam, Thraciam, Macedoniam, Dardaniam, Daciam, Thessaliam, Achaïam, Epiros, Dalmatiam, cunctasque Pannonias Gothus, Sarmata, Quadus, Alanus, Hunni, Wandali, Marcomanni vastant, trahunt, rapiunt. Quot matronae, quot virgines Dei, et ingenua nobiliaque corpora, his bellis fuere ludibrio? Capti Episcopi, interfecti Presbyteri, et diversorum officia Clericorum. Subversae Ecclesiae, ad altaria Christi stabulati equi, Martyrum effossae reliquiae: ubique luctus, ubique gemitus (pavor), et plurima mortis imago. Romanus orbis ruit, et tamen cervix nostra erecta non flectitur. Quid putas nunc animi habere Corinthios, Athenienses, Lacedaemonios, Arcadas, cunctamque Graeciam, quibus imperant Barbari? (t. XXII, 344—345, col. 600).

5. *De semirutis villulis in Illyrico quae barbarorum manus effugerunt*

LXVI, 14. Nos in ista provincia aedificato monasterio, et diversorio propter extracto, ne forte et modo Ioseph cum Maria in Bethleem veniens, non inveniat hospitium tantis de toto orbe confluentibus turbis obruimur monachorum; ut nec coeptum opus deserere, nec supra vires ferre valeamus. Unde quia pene nobis illud de Evangelio contigit, ut futurae turris non ante supputaremus expensas, compulsi su-

Валент бил победен в готската война в Тракия и лобното му място било и неговият гроб.

4. *Опустошения на Тракия и Илирик*

IX, 16. Настръхвам при мисълта да разкажа за разрушенията през наше време. В продължение на двадесет и дори повече години¹ римската кръв се пролива ежедневно между Константинопол и Юлийските Алпи. Готът, сарматът, квадът, аланът, хуните, вандалите и маркоманите опустошават, плячкосват и ограбват Скития, Тракия, Македония, Дардания, Дакия, Тесалия, Ахея, Епир, Далмация и цяла Панония. Колко знатни жени, колко божии девиси, колко свободни и благородни хора бяха поругани в тия войни. Пленени бяха епископи, убити бяха презвитери и разни други църковни служители. Разрушени бяха църкви, при Христовите олтари бяха настанени като в обор коне, мощите на мъченици бяха изровени: навсякъде скръб, навсякъде охкане (страх) и „огромният образ на смъртта“². Римският свят рухва и при все това нашите изправени глави не клюмват. Какъв дух мислиш, че имат сега коринтяните, атиняните, лакедемонците, аркадците и жителите на цяла Гърция, над които властвуват варвари?

5. *Полуразрушени къщички в Илирик, оцелели от варварската ръка*

LXVI, 14. Като издигнахме в същата провинция манастир и построихме близо до него странноприемница, за да не би случайно идващият във Витлеем Йосиф с Мария да не намери подслон, бяхме притиснати от толкова огромни тълпи монаси, стичащи се от цял свят, та не сме в състояние нито да изоставим започнатото дело, нито да издържаме пряко силите си. Затова, понеже като че ли за нас се отнася писаното в Евангелието, че не сме пресметнали предварително разноските на бъдещия дворец, бяхме принудени да изпратим в отече-

¹ В дадения тук пасаж се имат пред вид нашествията на готи, сармати, квади и други варвари и опустошенията на балканските земи на Римската империя през последната четвърт на IV в.

² *Vergili* Aen. II, 368—369.

mus fratrem Paulinianum ad patriam mittere, ut semirutas villulas, quae barbarorum effugerunt manus; et parentum communium census venderet, ne coeptum Sanctorum ministerium deserentes, risum maledicis et aemulis praebeamus. (t. XXII, 403, col. 647).

6. *De Gothorum Hunnorumque christiana fide*

CVII, 2. De India, Perside, Aethiopia monachorum quotidie turbas suscipimus. Deposuit pharetras Armenius, Hunni discunt Psalterium, Scythiae frigora fervent calore fidei: Getarum rutilus et flavus exercitus, Ecclesiarum circumfert tentoria; et ideo forsitan contra nos aequa pugnant acie, quia pari religione confidunt. (t. XXII, 679, col. 870)

B. ADVERSUS IOVINIANUM LIBRI

7. *De boum raritate per Orientem. De gentium adversarum victu*

II, 7. In Aegypto et Palaestina propter boum raritatem nemo vaccam comedit, taurorumque carnes et boum vitulorumque assumunt in cibis. At in nostra provincia scelus putant vitulos devorare. Unde et imperator Valens nuper legem per Orientem dederat, ne quis vitulorum carnibus vesceretur, utilitati agriculturae providens, et pessimam iudaizantis vulgi emendans consuetudinem, pro altilibus et lactentibus, vitulos consumentis. Nomades, et Troglodytae, et Scythae, et Hunnorum nova feritas semicrudis vescuntur carnibus. Porro Ichthyophagi, gens errans in littore maris Rubri, super petras solis calore ferventes assant pisces, et hoc solo alimento victi-

ството¹ си брата Павлиниан, за да продаде полуразрушените къщурки, които бяха оцелели от ръшете на варварите, и имуществата на общите ни родители, за да не би изоставяйки поетото свето дело, да предизвикаме смях у злодумци и завистници.

6. *Християнството у готите и у хуните*

CVII, 2. От Индия, Персия и Етиопия ежедневно приемаме тълпи монаси. Арменецът свали колчана си, хуните изучават псалтира, ледовете на Скития се стопяват от топлината на вярата. Червеникавата и русата² войска на гетите³ заобикаля палатките на църквите; и може би затова те се сражават срещу нас с еднаква упоритост, понеже изповядват еднаква вяра.

B. СРЕЩУ ЙОВИНИАН

7. *Недостиг на говеда в Ориент. Храната на различните племена*

II, 7. В Египет и Палестина поради оскъдността на говеда никой не яде кравешко месо, а употребяват за храна месото на бикове, волове и телета. А в нашата провинция⁴ се смята за престъпление да се ядат телета. Затова и император Валент, загрижен за развитието на земеделието и поправяйки найлошия еврейски обичай, възприет от народа, който вместо охранени птици и прасенца-сукалчета употребява за храна телета, наскоро издаде закон за Ориента — никой да не се храни с телешко месо. А номадите, троглодитите⁵, скитите и жестоките новопоявили се хуни се хранят с полусурово месо. Ихтиофагите⁶ пък, племе скитащо се по бреговете на Червено море, пекат риба по нажежените от силната слънчева топлина скали и се поддържат само с тази храна.

¹ Става дума за родното място на Хиероним, град Стридон, който се намирал на границата между Далмация и Панония, както изглежда в Далмация. Точното място на града не е установено. Локализирането на Вулич с Граово поле в Босна не е сигурно. Срв. А. *Alföldi*, *Der Untergang der Römerherrschaft in Pannonien*, I, стр. 4. ² Тук се прави намек за външния вид на готите — че кожата им била по-светла от тази на римляните и косите — руси. Вж. стр. 198, бел. 3. ³ Гетите сиреч готите. ⁴ Вероятно Хиероним тук има пред вид Далмация, където се намирал неговият роден град Стридон. ⁵ За троглодитите вж. стр. 142, бел. 9. ⁶ Ихтиофаги е име, което се дава общо на редица племена, живеещи по бреговете на Етиопия, Арабия, Западна и Източна Азия. Вж. *Ткач*, *Ichthyophagi*, *PWRE*, IX, кол. 2524—2531.

tant. Sarmatae, Quadi, Vandali, et innumerales aliae gentes, equorum et vulpium carnibus delectantur. (t. XXIII, 334—335, col. 308 C).

C. ADVERSUS VIGILANTIUM LIBER

8. *De reliquiarum Sancti Samuelis translatione in Thraciam*

5. Sacrilegus dicendus est, et nunc Augustus Arcadius, qui ossa beati Samuelis longo post tempore de Iudaea transtulit in Thraciam? (t. XXIII, 391, col. 358 B).

D. LIBER DE VIRIS ILLUSTRIBUS

9. *De Illyrici Thraciarumque episcopis*

LXXXV. Eustathius, genere Pamphilius, Sidetes, primum Beroae Syriae, deinde Antiochiae rexit Ecclesiam, et adversum Arianorum dogma componens multa sub Constantino principe pulsus est in exilium Traianopolim Thraciarum, ubi usque hodie conditus est. (t. XXIII, 924, col. 730 B).

XC. Theodorus, Heracliae Thraciarum episcopus, elegantis apertique sermonis, et magis historicae intelligentiae, edidit sub Constantio principe commentarios in Matthaeum, et in Ioannem, et in Apostolum, et in Psalterium. (t. XXIII, 928, col. 731 C, 734 A).

CVII. Photinus, de Gallograecia, Marcelli discipulus, Sirmii episcopus ordinatus, Hebionis haeresim instaurare conatus est,

Сарматите, квадите, вандалите и неизброими други племена с удоволствие употребяват за храна месото на коне и лици.

C. СРЕЩУ ВИГИЛАНЦИЙ

8. *Пренасяне мощите на св. Самуил в Тракия*

5. Безбожник ли трябва да бъде наречен сега император Аркадий, който дълго време след това пренесе костите на блажения Самуил¹ от Юдея в Тракия?

D. КНИГА ЗА ПРОЧУТИТЕ МЪЖЕ

9. *Епископи в Тракия и Илирик*

LXXXV. Евстатий Сидит², по произход от Памфилия, отначало управлявал църквата в Сирийска Бероя³ а после — църквата в Антиохия. Той писал много против учението на арианите и по времето на император Константин бил изпратен на заточение в Траянопол, в Тракия, където му е гробът и до днес⁴.

XC. Теодор⁵, епископ на Хераклея⁶ в Тракия, човек с изискано и убедително слово и с голямо разбиране на историята, издал по времето на император Констанций⁷ обяснения към евангелията на Матей и Иоан, към Апостола и Псалтира.

CVII. Фотин⁸ от Галогърция⁹, ученик на Марцел¹⁰, избран за епископ на Сирмиум, се опитал да възстанови ереста на Хебион, но след това бил из-

¹ За този Самуил срв. *H. Delehav*, *Saints de Thrace et de Mésie*, *Anat. Boll.* XXXI, 1912, стр. 237. ² Евстатий (около 280—360 г.), християнски епископ и виден духовник, произхождащ от Сиде в Памфилия, един от най-видните и влиятелни участници в Никейския събор в 325 г. Срв. *Jülicher*, *Eustathius*, *PWRE*, VI, кол. 1448—1449, п. 9. ³ Бероя е дн. гр. Алепо (Халеб) в Сирия. ⁴ Тялото на Евстатий се е намирало в Траянопол до 482 г. Затова писалият в началото на V в. Хиероним казва „до днес“. В 482 г. обаче то е било пренесено в Антиохия и било погребано с големи почести. ⁵ Теодор е бил един от изтъкнатите и дейни духовници през IV в., взимал е видно участие в църковните събори и борби и клонял към арианството. Срв. *G. Lipold*, *Theodoros*, *PWRE*, V A, кол. 1908—1909, п. 122. ⁶ Хераклея, античният Перинт, дн. Ерегли. ⁷ Значи между 337 и 361 г., когато Констанций II е бил император. ⁸ Фотин бил прочут ариански епископ на Сирмиум, роден в Анкира около 345—351 г. Срв. *Zeiller*, *Les origines chrétiennes*, стр. 144—146, 159, 259 и др. ⁹ Галогърция (Gallograecia) били наричани келтите, които преминали и се настанили в Мала Азия. Под Галогърция се разбира по-късната провинция Галатия в Мала Азия. ¹⁰ Марцел, епископ на Анкира, виден ариански духовник, роден в Анкира. Срв. *Zeiler*, *Les origines chrétiennes*, стр. 158, 221—226 и др.

postea a Valentiniano principe pulsus Ecclesia — — — (t. XXIII, 938, col. 743 A).

CXXXI. Theotimus, Scythiae Tomorum episcopus, in morem dialogorum et veteris eloquentiae breves commaticosque tractatus edidit. Audio eum et alia scribere. (t. XXIII, 952, col. 754 A—755 A).

10. *De oppidi Stridonis everione a Gothis facta*

CXXXV. Hieronymus, patre Eusebio natus, oppido Stridonis, quod a Gothis eversum, Dalmatiae quondam Pannoniaeque confinium fuit, usque in praesentem annum, id est, Theodosii principis decimum quartum, haec scripsi — — —. (t. XXIII, 953, col. 755 C).

E. LIBER NOMINUM LOCORUM, EX ACTIS

11. *Thraciarum Illyricique civitates et provinciae*

Amphipolis, civitas et ipsa Macedoniae; est alia eiusdem nominis in Syria Apollonia, et ipsa civitas Macedoniae. (t. XXIII, col. 1358 B).

Beroea, civitas in Macedonia, quae verbum Domini nobiliter accepit. (t. XXIII, col. 1359 B).

Moesia, provincia Asiae: nunc Aeolis dicta. Est autem et altera eiusdem nominis iuxta fluvium Danubium. Suntque auctores, qui dicant transisse ex Europa Messas, et Brygas, et Hunnos, a quibus appellantur in Asia Mysi, Phryges et Bithynii. (t. XXIII, col. 1362 C).

Macedonia, provincia Graecorum nobilissima, et virtutibus Alexandri Magni nobilior facta. (t. XXIII, col. 1362 C).

гонен от църквата от император Валентиниан — — —.

CXXXI. Теотим¹, епископ на Томи в Скития, издал къси и кратки трактати, написани във вид на диалози и според старото красноречие. Чувам, че е писал и други неща.

10. *Разрушаването на град Стридон от готите*

CXXXV. Аз, Хиероним, син на Евсевий от град Стридон², който някога се намираше на границата между Далмация и Панония и бе разрушен от готите, до настоящата година³, а именно четиринадесетата година от царуването на император Теодосий, написах следните съчинения — — —.

E. КНИГА ЗА ИМЕНАТА НА СЕЛИЩАТА, ИЗВЛЕЧЕНИ ОТ ДЕЯНИЯТА НА АПОСТОЛИТЕ

11. *Градове и провинции в Тракия и Илирик*

Амфиполис, и той е град в Македония; има градове с едно и също име — Аполония в Сирия, и Аполония⁴ в Македония.

Бероя, град в Македония, който тържествено прие словото божие.

*Мизия*⁵, провинция в Азия, сега наречена Еолида. Има обаче и друга провинция със същото име при река Дунав. Има писатели, които казват, че от Европа са преминали мези, бриги и хуни и че по тях в Азия са назовани мизите, фригите и витините⁶.

Македония, най-прочутата гръцка провинция, станала още по-известна поради подвизите на Александър Велики.

¹ Теотим бил известен не само със своята литературна дейност, но и със своя аскетичен живот и висока нравственост. Срв. *Ensslin*, Theotimos, PWRE, V A, кол. 2255, п. 8. Допълнителна литература вж. в Гръцки извори, I, стр. 206. ² Стридон е родният град на Хиероним. За него вж. стр. 219, бел. 1. ³ Сиреч през 393 г., тъй като император Теодосий I поел властта през 379 г. ⁴ Има три града в Македония с име Аполония — единият се е намирал между Амфипол и Солун, другият — в Халкидическия полуостров, третият — между устията на Струма и Места. Тъй като тук градът се споменава непосредствено до Амфипол, вероятно е, че става дума за първия от трите, който се е намирал на Via Egnatia. Това е днешният Полиа. Срв. *Hirschfeld*, Apollonia, PWRE, II, кол. 114, п. 3, 4, 5. ⁵ Мизия — област в северозападната част на Мала Азия, между Фригия и Витиния. ⁶ Хиероним има пред вид на първо място известието на *Herod.*, Hist. VII, 73, 75.

F. COMMENTARIORUM IN SOPHONIAM
PROPHETAM LIBERF. КОМЕНТАРИИ КЪМ ПРОРОК СО-
ФОНИЙ12. *De Thraciarum Illyricique vastatione
a Gothis facta*12. *Опустошения на Тракия и Илирик
от готите*

I. Dicitque Dominus per prophetam: Nequaquam ultra tribuam poenitentiam; sed a facie terrae universa consumam: non homo, non iumentum non volatile, non pisces maris remanebunt. Iram quippe Domini etiam bruta sentiunt animalia: et vastatis urbibus, hominibusque interfectis, solitudinem et raritatem bestiarum quoque fieri et volatilium pisciumque, testis Illyricum est, testis Thracia, testis in quo ortus sum, solum, ubi praeter coelum et terram et crescentes vepres, et condensa silvarum, cuncta perierunt. (t. XXV, 676, col. 1340 D—1341 A).

I. И каза господ чрез пророка: Не ще проявявам повече никаква милост, а ще изтрия от лицето на земята всичко. Не ще останат нито човек, нито животно, нито птица, нито риби в морето. Без съмнение вече дори и безумните животни усещат божия гняв. Когато бъдат опустошени градовете и бъдат избити хората, настъпва запустение и оредяване дори на животни, на птици и на риби. За това е свидетел Илирик, свидетел е Тракия, свидетел е и мястото, в което съм роден, където загина всичко освен небето и земята, растящите тръни и гъстите лесове¹.

G. HIERONYMI CHRONICON

G. ХРОНИКА НА ХИЕРОНИМ

13. *Varia*13. *Разни сведения за Тракия и
Илирик*

XXXV, XIV. Vetraniōni apud Naissum a Constantio regium insigne detractum. (p. 238₁₀₋₁₁ = PL, t. XXVII, col. 502).

XXXVIII, II. Aemilianus ob ararum subversionem Dorostori a vicario incenditur. (p. 243₂₋₃ = PL, t. XXVII, col. 504).

XXXVIII, V. A[i]thanaricus rex Gothorum in Christianos persecutione commota plurimos interficit et de propriis sedibus in Romanum solum expellit. (p. 245₂₀₋₂₂ = PL, t. XXVII, col. 505—506).

XXXVIII, VIII. Probus praefectus Illyrici iniquissimis tributorum exactionibus ante provincias quas regebat, quam a barbaris vastarentur, erasit. (p. 246₁₈₋₂₁ = PL, t. XXVII, col. 505—506).

XXXVIII, XIII. Gens Hunnorum Gothos vastat. Qui a Romanis sine armorum de-

XXXV, XIV. Констанций смъкнал при Ниш царските отличителни знаци на Ветранион².

XXXVIII, II. Управителят³ на диоцеза изгаря Емилиан⁴ в Дуросторум заради събаряне на олтарите.

XXXVIII, V. Готският крал Атанарих, като предприел преследване срещу християните, избил мнозина, а други изгонил от собствените им места на римска земя.

XXXVIII, VIII. Проб, управител на префектурата Илирик, изтощил с крайно несправедливо изземване на данъците провинциите, които управлявал, преди те да бъдат опустошени от варварите.

XXXVIII, XIII. Хуните опустошават страната на готите. Готите, приети от

¹ От горния пасаж на Хиероним може да се извади заключение за пълното опустошение на Тракия и Илирик в края на IV в. Това заключение би било пресилено, тъй като самият Хиероним пише на друго място (вж. Epistolae, LXVI, 14, тук по-горе, стр. 218) за оцелели къщички и имоти в родния му град Стридон, които той наредил да бъдат продадени. А Стридон, противно на други градове, се смята за напълно разрушен от готи и други варварски племена. Въпреки това и в него са ставали покупки и продажби на недвижими имущества. ² Сrv. стр. 88,96 бел. 7 и 11 ³ Става дума за Капитолин, управител на диоцеза Тракия по времето на император Юлиан (361—363). Капитолин е извършил преследвания и убийства на християни. ⁴ Емилиан е бил християнин, жител на Дуросторум (дн. Силистра). Случаят с Емилиан е само един пример за преследванията на християните по време на имп. Юлиан. Сrv. H. Delehaye, Saints de Thrace et de Mésie, Analecta Bollandiana, XXXI, 1912, стр. 260—263.

positione suscepti per avaritiam Maximi ducis fame ad rebellandum coacti sunt. (p. 248₂₂₋₂₅ = PL, t. XXVII, col. 507—508).

XXXVIII, XIII. Superatis in congressione Romanis Gothi funduntur in Thracia. (p. 249₁₋₂ = PL, t. XXVII, col. 505—506).

XXXVIII, XV. Lacrimabile bellum in Thracia. In quo deserente equitum praesidio Romanae legiones a Gothis cunctae usque ad internecionem caesae sunt. Ipse imperator Valens, cum sagitta saucius fugeret et ob dolorem nimium saepe equo laberetur, ad cuiusdam villulae casam deportatus est. Quo persequentibus barbaris et incensa domo sepultura quoque caruit. (p. 249₆₋₁₅ = PL, t. XXVII, col. 507—508).

римляните, без да предадат оръжието си, били принудени от алчността на дукса Максим да въстанат поради глад.

XXXVIII, XIII. След като римляните били победени в сражение¹, готите се разпростират по цяла Тракия.

XXXVIII, XV. Печална била войната в Тракия²: в тая война, тъй като конницата изоставила защитата, римските легиони били обкръжени от готите и почти унищожени. А самият император Валент, който бягал ранен от стрела и поради силна болка често падал от коня си, бил пренесен в сградата на някакво имение. Тъй като варварите достигнали там и запалили къщата, той бил лишен дори от погребение.

¹ Има се пред вид сражението при Марцианопол в 377 г. ² Става дума за войната през 378 г. и за битката при Одрин на 9 август.